

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יד טבת תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:14 תל-אביב: 4:28 חיפה: 4:18 מוצאי שבת: ירושלים: 5:30 תל-אביב: 5:32 חיפה: 5:29 ר"ת: 6:06

פרשת זיחי

חסד של אמת

מיצוה לגמול חסד עם המתים, לטפל בצרכי קבורתם וללזותם למנוחתם!

נלמד מהפסוק: "ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים" (פרק מז-כט)

ופירש רש"י: חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת, שאינו מצפה לתשלום גמול. עכ"ל. וחז"ל דרשו: וכי יש חסד של שקר שהוא אומר חסד ואמת! אלא כך אמר לו יעקב ליוסף: אם תעשה עמי חסד אחר מיתני הוא חסד של אמת. (תנחומא).

בספרו (חשוקי חמד) דן הגר"י זילברשטיין שליט"א האם מותר לקבור את המת במבנה של קומות? והביא משו"ת בית יצחק (יו"ד ח"ב סימן קס) שבתחילה כתב שאפשר לקבור אף כשבנו בנין רב קומות, אך בתשובה שלאחר מכן חזר בו.

והביא ראיה מדברי הר"ן שאין לקבור באופן זה, שכן הר"ן בחידושי (סנהדרין מו:) כתב בזה"ל: "רמז לקבורה מן התורה, כלומר שצריך קבורת קרקע... ואין אדם יוצא ידי חובת קבורה אלא בקבורת קרקע, ולא שתהא הקבורה ממש בקרקע, שלא יצא יד"ח אם יקבור ארונו בקרקע, אלא הכוונה כקבורת קרקע, מפני שהוא תכלית הענין שאין לך גניזה גדולה הימנה. וכן היה מנהג התלמוד בקבורת הכוכין שהיו נותנין שם המת כשהוא מונח בארון, אבל מפני שאמר הכתוב "כי עפר אתה ואל עפר תשוב" ואמרו באגדה שהעפר היא רפואתו, טוב לקיים בו קבורת קרקע ממש שלא בהפסק..."

עוד הביא שכך כתב הלכה למעשה הגר"ש אלישיב זצ"ל (בקובץ תשובות ח"ב סימן מד) וטעמו עפ"י מה שאמרו חז"ל (סנהדרין מו:) קבורה משום כפרה, כדי שתהיה לו כפרה בהטמנה זו שמורידים ומשפילים אותו בתחתית. משמע מזה, שלפי הטעם שקבורה משום כפרה יש צורך לקבוע בתחתיות ארץ.

זאת ועוד, ההצעה לבנות בתי קברות בבנין של מספר קומות הוא שינוי ממנהג העבודה שנהגו עד כה. ובשו"ת דודאי השדה (סימן ל) כתב שמנהג שנהגו במתים חמור הוא יותר משאר מנהגים. ואף שבחז"ל נהגו לקבור זה ע"ג זה, שם לא אפשר אחרת, משום שמטעם המלכות נתנו ליהודים שטח מצומצם לקבורה. אבל במקום שיש אפשרות, אין לשנות מנהג הקבורה מדור דור. ובמקומותינו יש מספיק מקום לקבורה, גם אם יצטרכו לקבור מחוץ לעיר.

בשיעור שמסר הרב זילברשטיין (חשוון תשס"ז) דן בין היתר בהלכה שאין קוברין רשע אצל צדיק משום שהוא פגם בכפרת הצדיק, והביא מעשה בצדיק שנפטר והשאיר חובות גדולים למלוה, באו שני אחים עשירים שאביהם הרשע נפטר... והציעו לאשה האלמנה שיפרעו את כל חובות בעלה בתנאי שאביהם הרשע יקבר סמוך לבעלה הצדיק. האם ראוי לקבל הצעתם או לא?

בנידון זה חלקו גדולי הרבנים: רבני הונגריה התנגדו, ואילו ה"מחנה חיים" פסק שמותר. ונימוקו: הרי כל עוד אינו פורע את חובותיו נחשב רשע ככתוב "לוה רשע ולא ישלם"... ובכך שפורעים את חובו, שוב אינו רשע. אם כן עדיף שיהיה קבור ליד רשע מאשר יקרא "רשע!"

בהשגחה מופלאה...

כאשר נפטר לב"ע הגאון רבי אליהו מישקובסקי זצ"ל ביקשו לקוברו בנחלת אביו הגאון רבי חזקיהו יוסף זצ"ל (אב"ד קריניק). ה'חברא קדישא' אמרו שכל הקברים הסמוכים אל האבא תפוסים ואין אפשרות לקבור אותו שם.

כאשר עמדו בני המשפחה ליד מצבת האב, רצו לראות מיהו הקבור סמוך לו ממש, וראו שיש שם מצבה ישנה המוטלת על פניה בלא שיוכלו לקרוא את האותיות שעל גבה.

חתנו של רבי אליהו וממלא מקומו, הגאון רבי יעקב מאיר זוננפלד שליט"א הרהיב עוז והפך את האבן כדי לראות את הכתוב, ואז התברר שהיא נפלה ממקום אחר ותחתיה לא קבור איש... המקום נשמר בהשגחה מופלאה ללא קבורה ובא בן אצל אביו...

הלמות עמלים

בזכות חסד של אמת...

סיפר ר' יעקב גלבשטיין מראשי ה"חברא קדישא": פעם התלוותי להגר"ח זוננפלד זצ"ל מביתו לסעודת הח"ק בז' אדר. בדרך ניתך גשם שוטף. ביקשתי לסוכך עליו במטרייתי אך הוא לא הניחני לעשות כן, ונימוקו עמו: הוא רואה בכל אחד מחברי הח"ק חייל בעבודת הקודש, ואין זה לכבודו של חייל כזה לשמש אחרים...

עוד סיפר: "באחד הימים חלתה אשתי במחלה קשה והרופאים אמרו נואש לחייה. ירדתי למעונו של רבי יוסף חיים ופרצתי בבכי וזעקתי במר ליבי: מי יטפל בילדי הקטנים ומי יגדל אותם ללא אמא..."

הרגיעני רבי יוסף חיים ואמר לי: "ר' יעקב לך שלום לבינתך, בזכות מסירותך לענינים שבהלוות המת תקום אשתך אי"ה ביום הראשון ממיטתה בריאה ושלימה". ואכן ביום ראשון בבוקר בשווי מבית הכנסת מצאתי את אשתי יושבת על מטתה ומקבלת אותי ב"בוקר טוב" חייכני, הודינו לה' על החלמתה המפתיעה והמהירה... חכמת חיים

עלון "איש לרעהו" פרשת זיחי הוקדש לעילוי נשמת
רבי חיים מנחם מנדל בן ר' מאיר עבי כהן זצ"ל

שיום היארצייט חל בכ' בטבת, ת. נ. צ. ב. ה.
לזכות המשפחה היקרה שיחיו – ברכת רוב נחת מעומקא דליבא

זכות גדולה לסייע ולתמוך בתלמידי חכמים שמקדישים עצמם ללימוד התורה בלבד!

נלמד מהפסוק: "זבולן לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות..." "יששכר חמור גרם" (פרק מט-יג, יד).

ופירש רש"י: שהיה זבולן עוסק בפרקמטיא וממציא מזון לשבט יששכר (תנחומא) והם עוסקים בתורה. הוא שאמר משה (דברים לג) שמח זבולן בצאתך ויששכר באוהלך, זבולן יוצא בפרקמטיא ויששכר עוסק בתורה באהלים.

הגמרא (פסחים נג.) מספרת על תודוס איש רומי שהנהיג את בני רומי לאכול גדיים מקולסין בלילי פסחים, ושלחו לו חכמים: אלמלא תודוס אתה גוזרנו עליך נידוי (שנראה כמאכל קדשים בחוץ). והיינו בגלל שהיה אדם חשוב (כפירש"י) לא גזרו עליו נידוי.

ונסתפקו בגמרא, מה היה בו בתודוס שהרתיע את החכמים מלנדונו, האם משום שהיה גדול בתורה ומפני כבוד תורתו לא נידוהו או משום שהיה "בעל אגרופין" ומשום שפחדו ממנו לא נדוהו. ואמר רבי יוסי בר אבין שחשיבותו של תודוס היתה בכך שהטיל מלאי לכיסן של תלמידי חכמים וגרם להם להתפרנס בכבוד.

וזו מעלה גדולה כמו שאמר רבי יוחנן "כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר "כי בצל החכמה בצל הכסף". והיינו שאף ללא גדולתו בתורה של תודוס, דנו אותו, בגלל מעלתו זו, כתלמיד חכם שלא נלדונו.

וביאר הפרשת דרכים (דרוש כד) מדוע המהנה ת"ח מנכסיו זוכה לכזו מעלה שיושב במחיצה שת"ח מובהקים יושבים בה, משום שהוא זה שגרם לאותם ת"ח שיעסקו בתורה ללא טירדות פרנסה, והתורה שגרם להם ללמוד היא זו שמגדלתו ומחשיבתו כאילו הוא עצמו צורבא מרבנן.

ולכן לא נידוהו, שהרי לפי האמור נמצא שנחשב כתלמיד חכם עצמו, שכל מה שלמד הת"ח וחיידש בתורה, נחשב כאילו הוא בעצמו למד וחיידש, וזה מה שאמר רבי יוחנן "זוכה ויושב בישיבה של מעלה" והיינו במחיצת הת"ח ולכן נמנעו מלנדונו.

וכידוע מגדולי האחרונים, וכן כתב החפץ חיים (בשמירת הלשון שער ג-פ"ו) כי האדם שמחזיק ותומך בלומדי התורה, אעפ"י שהוא עם הארץ בעולם הזה, זוכה שלעתיד יידע גם הוא את התורה, דכיון שיש לו חלק בעצם שכר תורתו, והתענוג הגדול בגן עדן מתהווה, מעצם רוחניות התורה, ממילא מוכרח הוא לשם כך לדעת את התורה.

החתם סופר (בחידושו עה"ת - דברים) דרש זאת בפסוק "נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב". "נער הייתי" - אף שהייתי מנוער מלימוד התורה. "גם זקנתי" - בכל זאת זכיתי לידיעת התורה כזקן שקנה חכמה. ומדוע? משום ש"לא ראיתי צדיק נעזב" אלא תמיד תמכתי בו בממוני...

שאל הגאון **רבי יעקב קמנצקי** זצ"ל (בספרו **אמת ליעקב** עה"ת פר' וזאת הברכה): מהיכן משיג ה'זבולן' את ידיעת התורה הזו והרי ידוע עד כמה צריך אדם לעמול וללמוד, לחזור ולשנן, כדי שיוכל לבוא לשם ותלמודו בידו, וזבולן הרי לא למד כל ימיו ומהיכן יזכה לפתע בידיעת התורה!?

וביאר רבי יעקב: באמת כל אדם יכול ללמוד את כל התורה כולה ללא עמל ויגיעה, שהרי מלמדים אותו במעי אמו, אלא מכיון שאדם לעמל יולד לכן משכיחין ממנו את התורה שלמד ללא עמל... ורק אחרי שיוצא ממעי אמו מתחיל את עמלו בתורה, אבל זבולן שכל חייו התייגע ועמל כדי לפרנס את יששכר שיוכל לעמול בתורה הרי הוא קיים כבר באמת את חובת עמלו בעולם, וממילא כשעולה לישיבה של מעלה חוזרת אליו התורה שלמד במעי אמו ויודע אותה.

זכות החזקת תורה לעולם....

הגביר האדיר רבי שמעון זאב רוטשילד זצ"ל היה תומך בישיבות ובמוסדות התורה ברוחב יד. אך בפטירתו פסקה התמיכה, יורשיו לא המשיכו בדרכו, ורבים תמהו מדוע לא הקדיש בצוואתו סכום נכבד להחזקת התורה, מליון רובלים לפחות...

אמר על כך **החפץ חיים**: בעיני פשוט הדבר שעיקבוהו מן השמים. כי אב הרחמן לא יתן את כל עושרו לבן אחד ויקפח כל השאר... איך יכולים היו להסכים ממרום שכל זכות החזקת התורה תזקף לזכותו של יהודי אחד, וכל שאר היהודים יקופחו... אילו היה רוטשילד זוכה בזכות זו, מה היו עושים העניים, מי היה זקוק לפרוטותיהם של שואב המים, החייט, הסנדלר והרצען...

ח"ח עה"ת

"רק לומדי התורה מקיימים את ארץ ישראל..."

נכנס פעם נדיב גדול מחו"ל לביתו של **רבינו הגרא"מ שך** זצ"ל ושאלו מה עדיף האם לתת כסף לישיבה או לבית הכנסת בעירו? נענה לו הרב שך והסביר לו באריכות את מעלת לימוד התורה וסיים בהתרגשות: "תורה היא מעל הכל, ואין דבר קודם לה. ומי שיאמר לך שצריך להקדים מתן כסף לבית הכנסת לפני תמיכה בישיבה, אל תסמוך עליו כלל, לא רק בזה אלא אף בשאר דברים, כי אינו בר סמכא".

ופעם ניסו הגבאים לשכנע גביר אחד לתת סכום כסף למוסדות תורה אך הלה אמר כי קיבל על עצמו לתת כסף רק לענייני "ישוב ארץ ישראל", אמר להם הרב שך: אימרו לגביר, שגם לשיטתו ועפ"י קבלתו, ראוי שיתן מכספו לישיבה שכן רק בני התורה מקיימים את ארץ ישראל, כי בלימודם נותנים הם תוכן רוחני והצדקה לקיומנו בארץ. וממילא הם הם הבונים את ארץ ישראל!

שימושה ש"ת

לכבוד "החזקת התורה"...

סיפר רבי יהודה אריה דינר שליט"א כי פעם אחת כאשר השתתף עם הגאון **רבי שמואל רוזנבסקי** זצ"ל בהלווייתו של מחזיק תורה, אמר לו רבי שמואל: "עכשיו אנו מלווין תלמיד חכם!"

התפלאתי: הרי הוא לא היה תלמיד חכם? הסביר לי רבי שמואל: פעם היתה לגאון **רבי שלמה איגר** זצ"ל קושיה ובא אליו בחלום אחד הגבירים שהיה מחזיק תורה ואמר לו תרוץ לקושייתו. ואמר רבי שלמה איגר, שמכאן מוכח שמי שהחזיק תורה בחייו, לא רק שהוא מקבל בעולם הבא שכר עבור התורה שהחזיק, אלא גם מקבל את כל ידיעות התורה שלמדו בגללו.

והוסיף רבי שמואל לספר: באלול תרפ"ד כאשר היה עדיין ילד כבן אחד עשרה, הגיע **החפץ חיים** מראדין לעיר גרודנא, להשתתף באסיפת רבנים לצורך הצלת החזקת הישיבות, ונשא הח"ח דרשה לפני הקהילה היהודית בגרודנא, ובתוך הדרשה אמר שאפילו אם היו נותנים לו "מאה מצוות" לא היה בא עקב מצב בריאותו, אך כיון שזה לכבוד ה"החזקת תורה" טרח ובא!

עוד הוסיף רבי שמואל, כי דברי החפץ חיים עשו רושם גדול בקרב הציבור, ואף ה"בעלי בתים" בגרודנא שחו בהתפעלות על הדוגמא שנתן החפץ חיים - מאה מצוות.

[ואכן נמצא כדברים האלו **בכתבי החפץ חיים** (כרך ג-קמה): "קשה היה מאוד לנסוע לאסיפה זו לעת זקנתי. לו היו נותנים לי מאה דינרי זהב, ולא רק זאת, אלא אף גם מאה מצוות להבדיל, לא הייתי נוסע כלל, אולם בשביל החזקת התורה אין להתעכב, התורה בסכנה, כולנו מחוייבים להצילה, והרי כולם ערבים זה בזה".]

ראש הישיבה

החוטא לחברו צריך לפייסו ולבקש מחילתו!

נלמד מהפסוק: "ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו ויצונו אל יוסף לאמר... אנא שא נא פשע אחיך וחסאתם כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע..." (פרק נ-טו, טז, יז)

ופירש רש"י (מהמד"ר): "מהו ויראו: הכירו במיתתו אצל יוסף, שהיו רגילים לסעוד על שולחנו של יוסף והיה מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמת יעקב לא קרבן". [ובתנחומא איתא: מה ראו שפחדו: ראו בעת שחזרו מקבורת אביהם שמברך על הנס שנעשה לו בבור שהשליכוהו בתוכו].

יש לדון: האם יוסף מחל לאחיו או לא? נחלקו בזה רבינו בחיי ז"ל ורבי יהודה החסיד ז"ל. לדעת רבינו בחיי יוסף לא מחל לאחיו, ואילו רבי יהודה החסיד (בספר חסידים - יא) כתב בתוך דבריו: "וכן בני יעקב כשחטאו ליוסף מחל להם ולא שילם להם כגמולם".

והקשה החיד"א ז"ל (בספרו ברית עולם), דאם כן, שיוסף מחל, היאך אמרו חז"ל למ"ד (בזוהר חדש) דגלות מצרים היתה בעבור חטא מכירת יוסף וכן גזירות המן. עוד אמרו: "עשרה הרוגי מלכות באו בעשרה שבטים בגלגול וקיבלו עונשם". וקשה לפי רבי יהודה החסיד, הרי כבר מחל להם יוסף מחילה גמורה ומדוע נענשו על כך?

ותירץ החיד"א בזה הלשון: "שהשבטים חטאו בשנים, חטאו עם יוסף, וחטאו גם כן עם ה' במכירת יוסף הן מעצם המכירה (שעברו על 'ווגוב איש ומכרו') וכן בחילול ה' שהיה לעיני פרעה ומצרים... וא"כ מה שמחל להם יוסף הצדיק מועיל על מה שחטאו לו דוקא. אבל עדיין נותר להם מה שחטאו לשמים, ומשום כך נענשו, כי הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה".

ונראה להוסיף בביאור דברי החיד"א, דלכאורה צ"ב: היתכן שהשבטים לא עשו תשובה על חטאם כלפי שמים?! זאת ועוד: הרי ידוע שכל חטא שבין אדם לחברו, אף שיש בזה גם עוון לשמים, מכל מקום כשחברו מתרצה ומוחל, נתכפר גם כלפי שמיא!?

אלא יש לבאר בהקדם מה שיש לחקור ולהסתפק בעוון "ווגוב איש ומכרו", האם היא עבירה בין אדם למקום או בין אדם לחברו. מדברי המנחת חינוך (מצוה לו) משמע שיש בזה גם בין אדם למקום וגם בין אדם לחברו, וממילא אף שרשאי הנמכר למחול על החלק שקשור אליו, אך אינו "בעלים" למחול על החלק שבין אדם למקום שיש בזה. ובחלק זה לא מועיל הריצו לחברו, אלא צריך לשוב במיוחד ע"ז בתשובה להקב"ה כמו כל עבירות שהן רק בין אדם למקום.

מעתה, יתכן לומר שהאחים לא ראו צורך לשוב על חטא המכירה, וזאת עפ"י מה שפירשו הספורנו והמלבי"ם שכאשר אמרו האחים "אבל אשמים אנחנו"... הם לא חזרו בהם ממה שדנו את יוסף למיתה וממה שמכרוהו תחת זה, שכן דין זה היה צודק לדעתם, א"כ על מה הרגישו אשמה? על כך שהיה עליהם לחמול ולרחם על יוסף בעת התחננו אליהם.

וכן הרמב"ן כתב בפירושו, כי אחי יוסף החשיבו את האכזריות לחטא חמור יותר מעצם המכירה, שכן ראו את אחיהם-בשרם מתחנן אליהם בצערו ולא ריחמוהו.

ומכיון שלא ראו חטא בעצם המכירה, ממילא לא ראו צורך לפייס את יוסף על כך במיוחד ולשוב בתשובה כלפי שמיא, ואף שיוסף מצידו מחל להם על המכירה [כדברי רבי יהודה החסיד], אך עכ"פ נותר להם החלק שחטאו לשמים שלא נמחל להם, לכן הוצרך עונשם להפקד בעשרה הרוגי מלכות כפי שתירץ החיד"א.

אף הוציא מעות כדי לפייס...

הגה"צ רבי חיים פלאגי זצ"ל לא הקפיד כלל על שום ענין מצרכי הבית, ואדרבה, היה מפייס לכל אחד מבני ביתו כפי מדתו, ואפילו לקטני קטנים, לתת לכל אחד מחסורו, ולמלא משאלותם. פעם קרה ואחד מבני ביתו ציער לאחרים. לא נח ולא שקט עד שפייסו וביקש סליחתו. כמה פעמים אף הוציא מעות מכיסו לתת לזולת כדי שיתפייס וימחל. צוואה מחיים

בקשת מחילה ברבים...

בליל שבת היה נוהג הגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל למסור שיעור קצר והקפיד שלא תשאלנה שאלות באמצע השיעור. פעם אירע שבחור חדש נכנס לישיבה ושאל באמצע השיעור. רבי ברוך בער דפק על השולחן בהקפדה אך מיד התבונן שהשאלה טובה ושיבחה. כשסיים את השיעור קרא לאותו בחור וביקש ממנו בקול רועד מחילה ברבים. ועדיין לא נתקררה דעתו וגם אחרי תפילת מעריב ביקש מחילתו בפני הציבור, ואח"כ פעם נוספת, כך שלוש פעמים פייס את הבחור עד שנחה דעתו. הקדמת שיעורי רב"ב

פיוס ומחילה על שום מה?

הגאון רבי אברהם יעקב זלזניק זצ"ל (ראש ישיבת עץ חיים) בצידקותו הגדולה ובענוותנותו המופלאה, לא יכל לשאת פגיעה כל שהיא בזולת שאולי נגרמה על ידו, והיה משפיל כבודו לפייסו ככל האפשר ולבקש מחילתו כדוגמאות שלפנינו:

פעם בא להתפלל בבית הכנסת "זכרון משה" וכל המקומות היו תפוסים. ניגש יהודי והעיר לאחד הבחורים הצעירים שיקום מפני כבודו של ראש ישיבת עץ חיים. כמובן שאותו בחור קם מיד ונתן בשמחה את מקומו.

קעבור יומיים בא הרב זלזניק שוב ל"זכרון משה" כדי לבקש סליחה מאותו בחור על כך שבגללו ספג הערה ואולי התבייש ממנה...

באחת השבתות התארח הרב זלזניק בבית חתנו ובתו (משפחת גודמן) בשכונת רמות. ובא להתפלל שם בבית הכנסת המרכזי (אהל יוסף), וכמובן קיבל שם עליה לפי כבודו. אח"כ נתברר שעליה זו היתה מיועדת לנער בר-מצוה. הצטער על כך רבי אברהם יעקב מאוד ובייר את תאריך מסיבת הבר-מצוה ומקומה וטרח לבוא במיוחד לאחל לנער מזל טוב, לפייסו ולהתנצל על עוגמת הנפש שנגרמה לו בגללו... הלמות עמלים

בקשה ותחינה לסליחה ולמחילה...

במלאת שישים שנה, לישיבת קול תורה, התקיים בבניני האומה בירושלים מעמד נשגב שבו נערך כנס בוגרים עולמי, בו התכנסו אלפי תלמידי הישיבה לדורותיהם, בהם היו רבים מגדולי מרביצי התורה והיראה.

הכנס נערך בראשות ראשי הישיבה וגדולי ישראל, שפיארו את המעמד המרשים, כראוי לאכסניה של תורה שהיתה מראשוני הישיבות הקדושות בארץ הקודש.

אחד מראשי הישיבה - הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, נתכבד לשאת דבריו. והנה לתדהמת הכל, החל רבי אברהם בענוותנותו להתחנן ולבקש, כשעיניו זולגות דמעות, מאלפי התלמידים שימחלו לו... כי אולי במשך השנים הוא פגע באי-מי מן התלמידים... ואולי הוא לא השקיע מספיק בגידולם הרוחני כפי שהיה צריך... עכשיו בשעה זו שכולם נקבצו ובאו לכאן, הוא מבקש מחילה ברבים ומתחנן שיעשו לו טובה ויואלו לסלוח לו... ובזה סיים את דבריו.

[ואגב: כשניגש הגאון רבי יהודה עדס שליט"א לדבר בהמשך המעמד, התבטא, כי ללא ספק את התועלת הגדולה ביותר מהמעמד הזה, הפיק רבי אברהם ארלנגר בבקשת הסליחה שביקש מהתלמידים...]

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"החפץ היים" כפשוטו...

אירופה – לפני יותר ממאה שנה.

החתונה התקיימה ברוב פאר ושמחה, עוד זוג יהודי הקים בית נאמן בישראל.

בעיצומם של ימי השבע-ברכות ניגש החתן אל הכלה, ומראה לה מכתב מקומט שקיבל. מיד כאשר החלה לקרוא, נחרדה. נרעה.

במכתב - שנשלח אל החתן באופן אנונימי - פורטו "מעלותיה" של הכלה. רשימת המצאות שנולדו במוחו הרע והקודח, בדמיונו המרושע, של הכותב.

"אני?! חשבה הכלה, מצומצמת כולה, "ממתי אני חולה במחלה קטלנית המְתְּשֶׁת את כוחי? מדוע כתבו עלי שלא נותר בי הכוח אפילו להרים סיכה?" ככל שהוסיפה לקרוא גברה בה תחושת הזעזוע. "מה עוד?! חשבה בליבה "אני נתפסתי אל כת המשכילים? מנין לוקטו השקרים האלה?"

אבל את פניו של החתן הטרי דווקא האיר חיוך גדול. מסתבר שהמכתב כבר הגיע אליו לפני החתונה, אך הוא בדק והגיע למסקנה שמדובר בהוצאת שם רע ותו לא.

אז מדוע בכל זאת הציג את המכתב נוכח הכלה? מה עלה בדעתו לצער אותה? "רציתי שתראי את המכתב במו עינייך, כדי שתלמידי לקח ומוסר לכל החיים. רציתי שתחוו במוחש מהו כוחו העצום של לשון הרע". הוא הראה לה את המכתב כדי ששניהם יקבלו על עצמם להקים בית בו שומרים על הלשון.

ואכן, בבית החדש של משפחות נוסבוים (שם-בדוי) נשמרו מלשון הרע. משפחה לתפארת, בנים ובני בנים שלמדו לנצור את לשונם גם אם קשה. ולברוח מפני המחלוקת בכל מחיר!!!

אירופה – עשרות שנים קדימה.

ר' יצחק עמד לפני הדלפק של חנותו המשגשגת, ושרת נאמנה את עשרות לקוחותיו. ברוך השם. הפרנסה מצויה, יותר טוב מזה לא יכול להיות.

אך דבר אחד הפריע לו: לאחרונה הוא שומע את הלקוחות שוב ושוב, דנים ודשים אודות המחלוקת הגדולה שהתפרצה לאחרונה בעיר בקשר לשוחט. זה מצדד בעדו, זה נגדו, ושניהם לא נוצרים את לשונם מרע, ואת שפתותיהם מדבר מרמה.

הסערה הלכה וגברה, וכמעט שלא הייתה שעה בה לא דשו

הלקוחות בנושא. וככל שדשו בו כך הלכו ורבו האיסורים והלאווים, רכילות, לשון הרע, הוצאת שם רע. משל היו אלו מצוות חשובות!

ר' יצחק המשיך לשרת את לקוחותיו נאמנה, בעודו בולם את פיו מלעסוק בנושא שהסעיר את כולם. האמנם? הרהר לעצמו, כדאי הוא מינויו של שוחט זה או אחר להרוס עיר שלמה?

ככל שחלפו הימים התלהטו הרוחות יותר ויותר. אך ר' יצחק עומד בעקשנותו. לא מתערב. לא מקשיב. לא מדבר. יום אחד ניגש אליו אחד מידידיו ומשתדל לערב אותו במחלוקת כמעט בכוח. ר' יצחק מרים שאגה, ומקבל על-המקום החלטה שנשמעת כמטורפת: לברוח!

לסגור את החנות הרווחית! לעזוב את העיר! לצאת אל הלא-נודע! לברוח מהשרפה הרווחנית המשתוללת!

אבל לא לברוח מחר. לברוח היום! כי כשיש שריפה לא מתמהמהים.

מיהר הביתה, ואשתו הצדקנית הייתה בדעה עימו: לברוח!

היום יום חמישי. מחר בערב כבר שבת-קודש. היכן יהיו בשבת? לברוח! ארזו מה שהספיקו לארזו ופשוט נמלטו מהעיר...

* * *

חלפו כמה שבועות. ר' יצחק כבר ממוקם במקום חדש - הרחק מעיר המחלוקת.

הימים ימי אלול תרצ"ט. הגרמנים שוטפים וכובשים את ערי פולין - ובתוכם את העיר בה התגורר ר' יצחק מלפנים ושם ניהל את חנותו.

הוא כבר נמצא הרחק מהם...

העיר הקודמת בה התגורר לפני שברת, עולה בלהבות אש השמימה. והוא - חייו, וחיי אשתו וילדיו ניצלים. ניתנים להם במתנה. המחשה פלאית של "מי האיש החפץ היים" כפשוטו! מסתבר שהוא נמלט לא רק מאש המחלוקת, כי אם מאש השואה האיומה!

אווֹפֶס! שכחנו לציין ששם משפחתו של ר' יצחק היה נוסבוים - בן למשפחת נוסבוים שהקימה את ביתם על אדני שמירת הלשון...

'אמונה שלימה'

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il